

Klimakrise: Momentum til en bedre verden

Af Clara Ræbild Grunnet og Victoria Thorsen

Hvordan ser en grøn udenrigspolitik ud? En dansk grøn udenrigspolitik skal være kompromisløs i sine krav og bygge på social, økonomisk og grøn retfærdighed, og der skal handling og forpligtelser bag ordene, mener vinderne af årets artikelkonkurrence.

Innovation er et af vor tids mest brugte buzzwords. Vi skal innovere os ud af klimakrisen, lyder det fra eksperter såvel som politikere. Men skal vi virkelig læne os tilbage og vente på, at videnskabsfolk opfinder den gyldne løsning på den undtagelsestilstand vi befinder os i? Er det virkelig *flere* ting, *nye* løsninger og *mere* teknologi, der skal til?

Ikke nødvendigvis. Innovation behøver ikke betyde fokus på at skabe nyt så meget som at nytænke det, der allerede eksisterer. Kan vi bruge det, vi har, på en ny måde? Kan Danmark som land nytænke sin internationale rolle? Kan vi stille større krav til os selv og

hinanden og forholde os kritisk til de partnerskaber og organisationer, vi allerede er en del af?

Ny teknologi kommer ikke til at løse de omfattende udfordringer, vi står overfor, da disse udfordringer er et produkt af en verden, hvor endeløs økonomisk vækst og velstand har været idealet. Vi kan ikke forstå hverken klimarelaterede, økonomiske eller sociale problemer i isolation. Disse problemer er tæt forbundne, og derfor er deres løsninger det nødvendigvis også. En ambitiøs dansk udenrigspolitik er nødt til at tage højde for denne forbundethed, og det mest essentielle for sådan en udenrigspolitik er at udvikle en holistisk strategi til at tackle vores globale problemer.

Vi står overfor en unik mulighed for at lave fundamentale ændringer i måden, hvorpå vores verden er indrettet. Med en strategi, der på én gang både tackler temaer som klimaforandringer, økonomisk ulighed, kvinders rettighe-

Clara Ræbild Grunnet har en bachelorgrad i International Business and Politics fra Copenhagen Business School, og læser nu en kandidat i Human Økologi på Lund Universitet. Hun skriver derudover for klimagruppen KAKTUS, og er optaget af krydsfeltet mellem klimaretfærdighed og social retfærdighed.

der og migration, kan vi nå til roden af problemerne, opnå systemisk forandring og undgå kortsigtede lappe-

Med en strategi der på én gang både tackler temaer som klimaforandringer, økonomisk ulighed, kvinders rettigheder og migration, kan vi nå til roden af problemerne, opnå systemisk forandring, og undgå kortsigtede lappeløsninger.

løsninger. Dansk udenrigspolitik kan her spille en essentiel rolle for en bedre verden, hvis vi griber chancen for at gå forrest og skabe en helhedsplan uden silotænkning.

Danmark skal starte globalt paradigmeskifte

Klimaforandringerne omvælter den verden, vi lever i, og uden øjeblikkelig handling vil konsekvenserne være uoverkommelige. Klimakrisen udgør en reel nødsituation, men fremfor at lade dette være et skrækscenarie, bør vi vende det til en uforlignelig mulighed for at gøre verden til et bedre, grønnere og mere retfærdigt sted. Klimaforandringerne har skabt momentum for netop denne omlægning. Danmark skal udnytte dette øjeblik ved at arbejde for at ændre sociale og internationale forhold gennem dansk udenrigspolitik.

Gennem en strategisk grøn udenrigspolitik skal Danmark stille sig i

spidsen for et internationalt paradigmeskifte. Et paradigmeskifte, der vil indfinde sig før eller siden, og lige nu

har vi muligheden for at basere denne overgang på et dansk, demokratisk og diplomatisk grundlag. Paradigmeskiftet indebærer en nytæn-

ning af formålet med Danmarks internationale samarbejder og forpligtelser. Som eksempel bør formålet med EU som institution ikke længere være at fremme medlemslandenes økonomiske interesser og EU som økonomisk stormagt. I stedet bør formålet med EU-medlemskabet være en sammenlutning af lande, der fælles forpligter sig til CO₂-reduktioner, der lever op til Parisaftalen, grøn omlægning af landbruget og beskyttelse af verdenshavene. EU vil dermed blive en grøn stormagt og et internationalt forbillede. Danmark skal være bannerfører for denne forandring gennem diplomati, grøn vidensdeling og udbredelse af danske erfaringer. På samme måde vil paradigmeskiftet medføre, at grundlaget og formålet med alle Danmarks øvrige regionale såvel som internationale medlemskaber, partnerskaber og alliancer skal nytænkes.

Frem for, at verdens lande konkurrerer om udvinding af naturressourcer,

Victoria Thorsen har en bachelorgrad i Jura fra Københavns Universitet (KU), og læser nu på overbygningen. Ved siden af studiet er Victoria stud.jur. i Flygtningenævnet. Hun er særligt interesseret i de menneskeretlige problemstillinger klimaforandringer medfører, og hvordan menneskerettigheder kan danne grundlag for fremtidens klimaløsninger.

skal vi i stedet hjælpe hinanden med at blive fri af dem. Netop hér kan Danmark gennem udenrigspolitikken bidrage med at udbrede viden om grønne energiformer og grøn energipolitik. Danmark er et lille land, men har store ambitioner og den nødvendige viden. Vi har ressourcerne, overskuddet og udsynet til at gå forrest i klimakampen. Greta Thunberg har sat et eksempel for, hvor langt en lille, men ambitiøs stemme kan nå. Og selvom Danmark som lille nation skal gå forrest, kan vi ikke gøre det alene. Derfor bør man i dansk udenrigspolitik satse på et bredt og grønt nordisk-baltisk samarbejde. En sådan alliance vil give en større samlet stemme i EU og øvrige multilaterale organisationer, hvor klimadagsordenen skal være absolut højeste prioritet uden undtagelser. Den nordiske alliance skal styrke nytænkningen af vores allerede eksisterende internationale partnerskaber ud fra ønsket om et grønt og socialt retfærdigt paradigmeskifte.

Målet om en grøn fremtid og et bæredygtigt verdenssamfund kan ikke nås ved politiske kompromisser, forståelsespapirer og vage ambitioner. En dansk grøn udenrigspolitisk skal være kompromisløs. Der skal handling og forpligtelser bag ordene. Nogle vil mene, at en sådan tilgang vil svække Danmarks udenrigspolitiske forhandlingsstyrke, men vi forudser, at stater, som griber dette momentum ved at sætte handling bag ordene, vil styrke sin fremtidige forhandlingsposition som et grønt foregangsland. Hvis vi som nation viser mod og viljestyrke, vil det sprede sig. En sådan dansk udenrigs-

politisk strategi vil inspirere, provokere og få andre lande til at følge trop. Ansvar som bannerfører for en bæredygtig fremtid kræver vilje og politisk kompromisløshed.

Danmark skal sørge for, at klimaretfærdighed bliver social retfærdighed

Det momentum, klimaforandringerne har skabt, kræver, at vi aktivt handler og tager ansvar. Men en dansk grøn udenrigspolitik vil aldrig resultere i klimaretfærdighed, uden at alle tiltag også er socialt bæredygtige i metode, tilgang og fokus.

Klimaforandringernes mest åbenlyse konsekvenser ses ved forsvindende stillehavsøer, tørke, oversvømmelser og uendelige skovbrande. Denne udvikling tilintetgør lokalsamfund, landbrug og økosystemer samt tvinger mennesker på flugt. Men klimaforandringerne udgør også en stor sikkerhedspolitisk trussel, som den danske udenrigspolitik må indrette sig efter. Klimaforandringer fungerer som katalysator for væbnede konflikter og krige, da mangel på ressourcer, fødevarer og vandmangel let kan skabe konflikt og uro samt forværre allerede igangværende konflikter, hvilket vi ser eksempler på overalt i verden. Dansk udviklingsbistand skal derfor målrettes de lande, som lige nu og fremadrettet er hårdest ramt af klimaforandringerne. Mennesker fordrevet på grund af klimaforandringer beskyttes *ikke* af FN's flygtningekonvention, hvorfor menneskerettighederne som beskyttelsesværn nu er vigtigere end nogensinde før. Menne-

skerettighederne skal danne grundlaget for forebyggende indsatser, der genopbygger lokalsamfund, styrker infrastruktur og støtter lokalt forankrede projekter, der har grøn omstilling og social retfærdighed for øje.

Som nævnt ovenfor har vi lige nu en unik mulighed for at nytænke de alliancer, organisationer og initiativer, vi er den del af, ved at indtænke en soci-

Målet om en grøn fremtid og et bæredygtigt verdenssamfund kan ikke nås ved politiske kompromisser, forståelsespapirer og vage ambitioner.

al, grøn og retfærdig komponent i alle vores internationale operationer. Et eksempel herpå er Danmarks rolle i IMF (Den Internationale Valutafond) i kraft af den nordisk-baltiske repræsentation.

De seneste måneder har været præget af globale protester fra Mellemøsten til Latinamerika, mange med grobund i stigende oliepriser. I flere lande er disse høje oliepriser et resultat af krav fra IMF om nedskæringer i tilskud til fossile brændstoffer som lånebetingelse. Når IMF indfører en sådan betingelse i deres lånepolitik, er det meget muligt med den grønne omstilling for øje. Men denne 'grønne' politik leder, med de stigende oliepriser, til stigende priser på livsnødvendigheder som mad, transport og elektricitet. I sidste ende har det ramt de mest udsatte borgere, som er gået på gaden i protester, der er endt i vold og kaos. IMF's politik mod statsstøtte til fossile brændstoffer er således ikke bæredygtig, idet den er socialt ødelæggende.

Som FN's generalsekretær António Guterres understregede i 2019, er

der ingen tvivl om, at støtte til fossile brændstoffer skal udfases, hvis vi skal nå vores klimamål. Det må bare ikke ske på bekostning af samfundets dårligst stillede. Netop derfor er det essentielt, at Danmark bruger sin udenrigspolitiske og diplomatiske ekspertise overalt, hvor vi har indflydelse, og sammen med de øvrige nordiske og baltiske lande stiller krav til organisationer som IMF. Danmark skal være en aktiv spiller i kampen for social og grøn retfærdighed,

og ikke blot medløber.

Derfor skal vi ikke kun kræve, at de lande, der er nødsaget til at låne af IMF, skærer i deres subsidier til fossile brændstoffer, men også selv udfase alle direkte såvel som indirekte tilskud til de sorte energiformer. Vi skal sætte et eksempel, og inspirere de øvrige velstående lande til at droppe lave afgifter, skatteincitamenter og andre fordele til den fossile sektor.

Desuden skal Danmark i sit udenrigspolitiske arbejde have en udtalt feministisk dagsorden. En grøn og socialt retfærdig udenrigspolitik er nødt til at anerkende, at kvinder på verdensplan både rammes hårdere og hurtigere af klimaforandringerne. Her kommer Danidas arbejde til at spille en afgørende rolle. Danida skal i sit virke alliere sig med lokale organisationer og partnere, der arbejder for at centrere kvinder i kampen mod klimaforandringer. Med en stærk kvindelig statsminister i front skal Danmark sørge for, at kvinder indtager ledende stillinger i lokale klimaindsatser, hvilket historisk set

har sikret større samarbejdsvillighed på tværs af politiske og etniske skel. Kvinder skal være den centrale drivkraft i Danidas arbejde for langvarig udvikling og grøn omstilling.

Den private sektor kommer uundgåeligt til at spille en stor rolle i den grønne omstilling. Men grøn vækst er på lang sigt utopisk, og vi er nødt til at arbejde mod en verden, hvor vækst og profit ikke er det afgørende succeskriterie. I tråd med det ovennævnte paradigmeskifte skal Danmark nytænke de private partnerskaber, der indgås uden for Danmarks grænser. I kampen for klimaet skal det udenrigspolitiske Danmark alliere sig med firmaer og fonde, der har som erklæret mål at skabe reel social og grøn værdi, og undgå virksomheder, der gemmer sig bag hule CSR-strategier (Corporate Social Responsibility, red.) og kortsigtede velgørenhedsprojekter. Organisationsstrukturer, der fremmer cirkulær økonomi og alternative virksomhedsmål skal foretrækkes. Danmark skal stå side om side med ledere, der vil gøre en forskel for hele verden frem for egen bundlinje.

Danmark skal støtte det globale ungdomsoprør

Det savnede ungdomsoprør er endelig kommet – og det er globalt. På den mest reflekterede, velargumenterede og indignerende facon har unge over hele verden indtaget gaderne, strejket og nået hele vejen til FN med en opsang, der fik selv de mest klimabevægende politikere til at krympe sig. Men de unge ved godt, at det ikke er

nok at lave bannere og slagsange, og de kræver en plads ved bordet.

Det har de fået i Danmark. Klima-, Energi-, og Forsyningsministeriets Ungeklimaråd har givet en række danske unge med vidt forskellige baggrunde og perspektiver et rum for at dele deres bekymringer og løsninger med hinanden og de danske politikere. Og hvem bedre til at agere klimaets vogtere end

En grøn og socialt retfærdig udenrigspolitik er nødt til at anerkende, at kvinder på verdensplan både rammes hårdere og hurtigere af klimaforandringerne.

den selvsamme generation, som står til at overtage en brændende klode?

Nutidens ældre generationer har vist manglende evne og villighed til at tage klimakrisen seriøst. I stedet for at omsætte store ord til konkret politisk handling, har de brugt tiden på at lange ud efter unge, der har påtaget sig et kæmpe ansvar for positiv forandring. Derfor skal netop disse unge have en central plads i Danmarks udenrigspolitiske strategi.

Det danske Ungeklimaråd er et tiltrængt skridt i den rigtige retning, og et koncept Danmark med stolthed bør udbrede til resten af verdens nationer. Der ligger et enormt politisk potentiale og uanede ressourcer hos de millioner af unge, som har startet en global klimabevægelse ud af afmagt, men også af håb.

Dette håb skal vi som grønt foregangsland støtte op om, og derfor skal vi opfordre andre lande til at give deres egne klimaengagerede unge en mulighed for at komme med deres input til

Der ligger et enormt politisk potentiale og uanede ressourcer hos de millioner af unge, som har startet en global klimabevægelse ud af afmagt, men også af håb.

fremtidens klimaløsninger. Som en del af Danmarks grønne udenrigspolitiske strategi bør Danmark lægge pres på EU for at få gennemført et forslag, der sikrer, at et Ungeklimaråd bliver etableret i alle EU-medlemslande. Således bliver det globale ungdomsoprør en institutionaliseret del af den politiske proces, hvilket kun vil styrke den grønne dagsorden. Det forventes, at effekten af de unges engagement hurtigt vil blive synlig, og initiativet skal hurtigst muligt udbredes på globalt plan. De unge har talt, og Danmark har lyttet. Nu skal resten af verden også høre efter.

Danmark skal gå forrest med en grøn udenrigspolitik

Denne udenrigspolitiske strategi lægger vægt på, hvordan Danmark kan nytænke de alliancer, partnerskaber og organisationer, som allerede findes, og sin rolle i dem. Der er ikke tid til lappeløsninger, og med et sådant paradigmeskifte kan Danmark presse på for at skabe systemisk ændring, der indtænker social, økonomisk og grøn retfærdighed. Danmark er nødt til at anerkende, hvor forbundne disse tre områder er, og hvor vigtige de hver især er for hinandens forbedring. En

grøn udenrigspolitik er ikke bæredygtig, hvis den ikke også er socialt bæredygtig – det har vi set talrige eksempler på; fra de

gule vest i Frankrig til dødelige protester i Haiti.

Således skal alle vores udenrigspolitiske operationer genfødes, og vi skal træde i karakter som grønt foregangsland med politisk gennemslagskraft. Vores globale position bliver kun styrket af kompromisløshed, for vi har muligheden for at foregå ved eksempel. Vi skal arbejde for at ændre de forældede mål om vækst og profit, der hersker i EU såvel som i stort set alle andre internationale alliancer. Vi skal vise, at tingene kan gøres anderledes. Vi skal heppe på de andre, hjælpe, når det bliver svært, og inspirere til en bedre verden. På dén måde kan Danmark bedst bidrage til at opnå de verdensmål, som vi har sat for os selv og hinanden.

Denne artikel vandt hovedpræmien i Det Udenrigspolitiske Selskab og Udenrigsministeriets artikelkonkurrence 2020. Vinderne blev udpeget af Udenrigs' redaktionskomité og får tildelt en præmie på 10.000 kroner og mulighed for at præsentere deres budskab for udenrigsminister Jeppe Kofod 20. februar 2020.

○○○